

канд. філос. наук, доцент **Чхеайло І. І.**

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

ІДЕЯ «НОВОГО ПРОСВІТНИЦТВА» – РЕАЛІЗАЦІЯ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ В ПРОСТОРІ СУСПІЛЬСТВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У листопаді 2017 року Римський клуб опублікував свою нову доповідь «Come On! Капіталізм, короткозорість, населення і руйнація планети», присвячену своєму піввіковому ювілею. Римський клуб залишається і сьогодні основним майданчиком, що формулює повістку відповідального глобалізму та сталого розвитку і є орієнтиром для значної частини світової еліти.

Наприкінці 60-х рр. XX століття Римський клуб поставив за мету досліджувати найближчі та віддалені наслідки великомасштабних рішень, пов'язаних з обраними людством шляхами розвитку. Було запропоновано використовувати системний підхід для вивчення глобальної проблематики, взявши на озброєння метод математичного комп'ютерного моделювання. Результати дослідження були опубліковані у 1972 р. у першій доповіді Римському клубу під назвою «Межі зростання».

Автори доповіді прийшли до висновку, що якщо сучасні тенденції зростання чисельності населення, індустріалізації, забруднення природного середовища, виробництва продовольства і виснаження ресурсів будуть тривати, то протягом наступного сторіччя світ підійде до меж зростання, відбудеться несподіваний і неконтрольований спад чисельності населення та різко знизиться обсяг виробництва.

Однак вони вважали, що можна змінити тенденції зростання та прийти до сталої в довгостроковій перспективі економічної та екологічної стабільності. І цей стан глобальної рівноваги необхідно встановити на рівні, що дозволить задовольнити основні матеріальні потреби кожної людини і дасть кожному рівні можливості для реалізації особистого потенціалу [1].

З тих пір доповіді від імені Клубу випускаються регулярно – усього з 1968 р. їх вийшло більше сорока – майже всі вони позиціонуються як роботи, адресовані Клубу та підтримані ним.

«Come On!» друга за п'ятдесят років доповідь, що виражає консолідовану позицію Клубу, тому її публікація досить унікальна подія. Потенційно, це один з найважливіших документів нашого часу.

Ключовий момент доповіді – ідея «нового Просвітництва», фундаментальної трансформації мислення, результатом якої повинен стати цілісний світогляд. Гуманістичний, але вільний від антропоцентризму, відкритий до розвитку, але такий, що цінує усталеність і піклується про майбутнє.

Поряд з компліментарністю, стовпами «нового Просвітництва» Римський клуб бачить синергію – пошук мудрості, через примирення протилежностей, і баланс. Не приводячи повний список областей, у яких необхідно досягти балансу виділимо одну, де мова йде про гендерний баланс, баланс між жінками й чоловіками та відзначається, що баланс не означає механічного вирівнювання – переміщення більшого числа жінок на «чоловічі» позиції, скоріше досягнення балансу вимагає «зміни типології функцій» [2].

Зменшення гендерної нерівності на думку авторів є важливим чинником переходу до суспільства сталого розвитку. Під сталим розвитком розуміють нерегресивний, тобто найбільш безпечний тип еволюції суспільства, спрямований на збереження цивілізації та біосфери, їхнє співіснування та коеволюцію.

На думку представників одного із сучасних напрямків екологічної етики – екофемінізму, який фокусує увагу на зв'язку між домінуванням чоловіків над жінками та домінуванням людини над природою – у культурній еволюції людства домінує патріархальний тип організації суспільства, що характеризується логікою панування. Ця логіка поширюється не тільки на жінок, але й на природу. Оскільки розглянуті проблеми мають одну загальну рису – характеризуються відносинами панування-підпорядкування, то для переходу до сталого розвитку пропонується замінити етику панування-підпорядкування у відносинах між людьми на етику турботи - відповідальності [3].

Автори доповіді звертаються до робіт Ріани Айслер, зокрема до книги «Чаша і клинок», яка одержала відгуки сучасників на кшталт: «Чаша і клинок» – найважливіший здобуток з часів Чарльза Дарвіна». «Чаша і клинок» – книга, здатна змінити світ». «Ця книга – сенсація наших днів». «Читаючи книгу «Чаша і клинок» – віриш у можливість порятунку людства» [4].

У книзі мова йде начебто про далекі часи мінойської культури, яка розвивалася на острові Крит і в якій жінка та чоловік жили в умовах завидного партнерства не тільки в родині, як це типово для всієї нашої

цивілізації, але й на суспільному рівні. Жінка брала участь у державній економіці, етиці та багатьох інших питаннях не як помічник чоловіка, здатний лише підтакуванням підсилити його агресію, але, насамперед, як рівновелика суспільна величина, вносячи в суспільство свою м'яку, миротворчу характерну особливість.

Мінойське суспільство було гармонійним і щасливим доти, поки гармонію не зруйнували чужі племена із чоловічою структурою державності.

І отут ми вже спостерігаємо картину з нашого недалекого минулого, у якому фантоми чоловічої влади і сили досягли майже апогею, і по всьому видно, що близько безодня, куди пануючий чоловік може ступити з неоглядною сміливістю, захоплюючи за собою дітей і жінок.

Представники екофемінізму виходять із того, що чоловічі та жіночі цінності відрізняються. Чоловічі цінності – це панування, авторитарність, узаконене соціальне насильство, ієрархічна побудова суспільства. Жіночі цінності – це турбота, відповідальність, любов, відмова від насильства, рівноправність, миролюбство, співчуття. «Чоловіча культура» наголошує на таких поняттях, як розум, інтелект, культура, об'єктивність і громадське життя. «Жіноча культура» стосується таких понять, як плоть, природні процеси, емоції, суб'єктивні почуття і приватне життя [5].

Ріан Айслер вважає, що «м'які» жіночі цінності, що властиві партнерській моделі суспільства, стимулюють творення, а не руйнування і що майбутнє можливо, якщо жінка допоможе чоловікові на суспільному рівні уникнути безодні. Крім жінки немає на Землі сили, здатної допомогти цивілізації яка падає [4].

Часто говорять, що людство – це народи. І все-таки перший рівень диференціації людства – це людський диморфізм, існування чоловіків і жінок. Те, як ми формуємо самі фундаментальні із всіх людських відносин, глибинним образом впливає на всі наші інститути і напрямок культурної еволюції.

Багато років світ нашої цивілізації йде по невірній дорозі. Людство живе самовбивчо і саморуйнівню, тому що не усвідомлює, що складається не з лівих і правих, демократів і консерваторів, навіть національні розподіли другорядні: людство споконвічно розділене на дві рівновеликі половини – на чоловіків і жінок. І тільки у взаємодії цих величин на суспільному рівні полягає таємниця всіх часів і секрет успіху нашого майбутнього.

Література

1. Гвишиани Д. М. Пределы роста – первый доклад Римскому клубу [Электронный ресурс] / Д. М. Гвишиани // Экологические системы. – 2010. – № 8. – Режим доступа: http://esco.co.ua/journal/2010_8/art106.htm.
2. Римский клуб, юбилейный доклад (ноябрь 2017). Вердикт: «Старый Мир обречен. Новый Мир неизбежен!» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.planet-kob.ru/articles/6832>.
3. Урсул А. Д. Морально-этические проблемы человечества в перспективе перехода к устойчивому развитию. [Электронный ресурс] / А. Д. Урсул, Г. Б. Марушевский /Электронные журналы издательства NOTABENE. – Режим доступа:[http:// e-notabene.ru/pr/article_10244.html](http://e-notabene.ru/pr/article_10244.html).
4. Айслер Риан Чаша и клинок [Электронный ресурс] / Риан Айслер. Пер. с англ. Л. Васильева. – М. : Изд-во «Древо Жизни», 1993. – Режим доступа: <http://lib.ru/URIKOVA/AJSLEER/klinok.txt>.
5. Pepper D. Modern Environmentalism. An introduction / D. Pepper. – London, New York: Routledge, 1996. – 376 p.